

Nr 777

Av herr **Eliasson** i Sundborn **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 123, angående förflyttning av Svea artilleriregemente m. m.*

(Lika lydande med motion nr 651 i Första kammaren)

I proposition nr 123 har förslag framlagts bl. a. om anordnande av ett skjutfält, avsett främst för artilleriskjutningar och vissa samövningar, inom ett område å och i anslutning till Älvdalens och Granådalens kronoparker i Kopparbergs län. 1959 års skjutfältsutredning framhöll i sitt betänkande, att Hede-, Lillhärda- och Älvdalsområdena i och för sig kunde ifrågakomma för anordnande av ett artilleriskjutfält, men utredningens majoritet ansåg sig böra förordna Älvdalsområdet särskilt med hänsyn till att detta område till övervägande del ingår i kronopark. Det av utredningen föreslagna området omfattar cirka 54 000 hektar, varav cirka 44 000 hektar ligger inom Älvdalens kommun och cirka 10 000 hektar inom Särna kommun. Den inom området i enskild ägo varande marken är icke oväsentlig. Inom östra delen av fältet finnes sålunda ett större sammanhängande område om cirka 1 850 hektar, benämnt Klittens utskog. Dessutom finnes ett stort antal enklaver, varav de flesta är s. k. myrslogar, spridda inom kronoparkerna.

Redan på ett tidigt stadium förefanns inom Älvdalen en stark opinion mot ett förläggande dit av skjutfältet. Bl. a. har kommunens fullmäktige enhälligt yrkat att skjutfältsutredningens förslag icke skulle bifallas. Även i andra sammanhang, bl. a. vid uppvaktning inför försvarsministern, har denna opinion kommit till uttryck. Sedan ifrågavarande proposition framlagts för riksdagen har vi av företrädare för kommunala och andra intressen i Älvdalen informerats om att de — i det läge frågan numera kommit — anser sig ha anledning förutsätta att skjutfältet kommer att anordnas i Älvdalsområdet samt att det med hänsyn härtill framstår som angeläget att frågan om en delvis ändrad gränsdragning för skjutfältet prövas.

För egen del vill vi — utan att här ingå på en närmare prövning av de skäl som vid jämförelse mellan Lillhärda- och Älvdalsalternativen åberopats för skjutfältets förläggande till Älvdalen — framhålla följande.

Det synes oss uppenbart, att det för skjutfältet föreslagna området är av väsentlig betydelse icke blott för den i trakten bosatta befolkningen. Såsom tidigare nämnts finnes inom området icke obetydliga marker i enskild ägo. Sysselsättningsmöjligheterna inom skogsbruket minskas och försvåras. Flera betydelsefulla flottleder finnes, som icke tillfälligtvis kan

avstängas vissa skjutdagar utan måste vara tillgängliga varje dag under flottningssäsongen, vilket även gäller tillfartsvägarna. Befolkningen har sedan urminnes tider bedrivit jakt och fiske inom området. Fiskerätten tillhör till övervägande delen Älvdalens jordägande socknemän samfällt men är mot fiskekort upplåten till allmänheten såväl inom som utom kommunen. Rotälven, som flyter genom det aktuella området, är för övrigt avsedd att bli föremål för speciella fiskevårdsåtgärder som en kompensation för de minskade fiskemöjligheter som följer av kraftverksanläggningar i Österdalälven.

Ett förhållande, som enligt vår mening måste tillmätas stor vikt, är att Älvdalsområdet har en säregen karaktär av lättillgänglig ödemark med stora attraktionsvärden icke minst för vårt lands snabbt ökande tätortsbefolkning. Områdets natur med orörd vildmark och naturformationer av ovanligt slag representerar värden, som självfallet icke kan ersättas. Det framstår därför som angeläget, att allmänhetens möjligheter att få tillträde till området icke begränsas. Såsom framhållits under remissbehandlingen föreligger planer på att framdeles göra vildmarksområdet, vartill motsvarighet saknas i Mellansverige, till ett fritids- och semesterområde i högre grad än som nu är fallet. Svenska naturskyddsföreningen har anfört, att under alla omständigheter skjutfältsområdet bör begränsas på så sätt, att området kring och öster om Rotälven undantages.

Med hänsyn till ovannämnda förhållanden talar enligt vår mening starka skäl för att frågan om en förändring av gränserna för det föreslagna skjutfältet närmare prövas. Denna prövning bör främst gälla möjligheterna att undantaga trakten kring Rotälven och Rällån i nordöstra delen av Älvdalens kommun med dess fåbodar, urskogsreservat, raviner, forsar, vattenfall och i övrigt särpräglade natur i syfte att bevara detta som ett framtida fritidsreservat. Härigenom kan flottning och fiske i Rotälven och Rällån pågå i fortsättningen som hittills.

Vidare bör undersökas möjligheterna att förlägga stridsskjutningsområdet för I 13 till annan plats än Klittens utskog med bl. a. de vackra fåbodställena Nedre och Övre Rälldalen. Det bör enligt vår mening icke vara omöjligt att inom ett skjutfältsområde omfattande flera tiotusentals hektar bereda I 13 möjligheter att bedriva stridsskjutningsövningar utan att taga nämnda område i anspråk. Detta så mycket mer som ifrågavarande stridsskjutningar endast skall bedrivas under en begränsad del av året.

Som »kompensation» för ovannämnda begränsning av skjutfältsområdet bör det vara möjligt att utsträcka det ytterligare åt nordväst, varigenom tages i anspråk ett något större område inom Särna kommun samt ett område inom Lillhärdals kommun. Berörda markägare är inom Särna Kronan och Brunnsbergs jordägare (ifrågavarande mark avser huvudsakligen myrslogar) samt inom Lillhärdal Stora Kopparbergs Bergslags AB. I sistnämnda fall gäller det enligt vad vi erfarit i stor utsträckning kalmarker. Med fördel

borde markbyte kunna ske mellan Kronan och Brunnsbergs jordägare resp. nämnda bolag.

Ytterligare bör undersökas huruvida en ändrad gränsdragning, innebärande att skjutfältet förskjutes mot norr och nordväst, är ägnad att minska slitagekostnaderna för banddrivna fordon. Vi hänvisar på denna punkt till de synpunkter som anförts såväl av reservanterna inom skjutfältsutredningen som av försvarsministern.

Den prövning av frågan om en ändrad gränsdragning för det föreslagna skjutfältet som ovan förordats kan givetvis ernås genom ett bemyndigande åt Kungl. Maj:t att efter ytterligare utredning i ärendet slutgiltigt fastställa områdets omfattning och sträckning. Det synes oss emellertid lämpligast att vederbörande utskott vid ett besök på platsen närmare överväger möjligheterna att tillgodose de här framförda önskemålen och därvid tar kontakt med företrädare för kommunala och andra berörda intressen. Besöket bör göras vid en tidpunkt då marken icke är snötäckt. Med hänsyn till att marken kan förväntas vara snötäckt även under nästkommande månad, bör behandlingen av frågan om skjutfältets läge eller — om så av formella skäl befinnes erforderligt — av proposition nr 123 i dess helhet uppskjutas till höstriktsdagen.

Med stöd av det anförda får vi i anledning av proposition nr 123 hemställa,

att frågan om en förändring av gränserna för det föreslagna skjutfältet inom Älvdalens och Särna kommuner prövas med beaktande av vad i motionen närmare anförts, samt

att behandlingen av frågan om skjutfältets läge eller — om så av formella skäl befinnes erforderligt — av proposition nr 123 i dess helhet uppskjutes till höstsessionen vid årets riksdag.

Stockholm den 18 april 1961

Lars Eliasson
i Sundborn

Karl Gust. H. Boo

Bo Turesson

Olof Hammar

Erik Östrand

Olof Persson